

ŞAKALAR KİMLİKESİ

JENNY JÄGERFELD

Çeviri: Berk Cankurt

domingo

ŞAKALAR KRALİÇESİ
JENNY JÄGERFELD

Özgün ismi: Comedy Queen
© 2018 Jenny Jägerfeld

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Grand Agency, İsveç'ten
Ajans Letra aracılığıyla alınmıştır.

© 2020 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.
Sertifika No: 46105

Çeviri: Berk Cankurt
Editör: Emre Ülgen Dal
Özgün kapak tasarımı: Sara R. Acedo
Kapak uyarlama: Gülay Tunç
Sayfa uyarlama: Betül Güzhan

ISBN: 978 605 198 130 7

Baskı: Ağustos 2020
Çınar Mat. Ve Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han
No: 34 Kat: 4-5 Bağcılar - İstanbul.
Tel: (0212) 628 96 00 Sertifika No: 45103

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Şahkulu Mah. Büyük Hendek Cad. Brot Apt.
No: 4/10 Beyoğlu İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

Sevgili annem ve babama

MAYASINDA GÜLDÜRMEK VAR

Bir defasında annem bana, bazı insanların *mayasında güldürmek* olduğunu söylemişti. Bahsettiği kişilerin iliklerine kadar komik bir malzemedен yapıldığını düşünmüştüm hep, ama annemin kastettiği, bu insanların doğuştan güçlü bir mizah duygusuna sahip olduklarıydı. Hani hepimizin çok iyi bildiği bir fıkrayı anlatırken bile güldürebilen türden kişiler var ya? Hatta, fıkra anlatmalarına bile gerek yok; “Sütü uzatır mısınız?” deyip, herkesi gülmekten kırıp geçirebilirler. İşte bunlar birinci türe giriyor.

Yine anneme göre ikinci bir tür daha var: Komik olmayı sonradan öğrenebilenler. Yani, güldüren şakaları not ettikten veya yeni espriler bulduktan sonra bunları sürekli başkaları üzerinde deneyenler. Bu tipler, deneme yanılma yöntemiyle insanları nelerin güldürdüğünü anlayıp bunları kullanıyorlar.

Son olarak, üçüncü bir tür var ki, bunlar ne kadar uğraşırlarsa uğraşınsınlar, asla komik olamıyorlar (bence öğretmenim Cecilia kesinکه bu grupta).

Keşke benim de mayamda güldürmek olsaydı! Fazla çaba harcamadan, sadece ayağa kalkıp şöyle diyerek sınıftakileri güldürebilmeyi çok isterdim: “Babam beni bir sanat müzesine götürdü. Yaşadığım heyecanı size anlatamam, burnumu karıştırdığımda daha çok heyecanlanıyorum, o derece!”

Cecilia ve sınıfın geri kalanı bunun üzerine kahkahalara boğulurdu.

Yani gülmekten iki büklüm olurlar, karınlarına ağırlar girerdi. Kahkahalar içinde, zor da olsa, “Yeter Sasha, sus artık... Öldüreceksin bizi!” derlerdi.

Ama aslında devam etmemi isterlerdi; ben de onları kıracak değildim tabii. Kahkahalarına rağmen, tüm ciddiyetimi korur, tamamen donuk bir ifadeyle anlatmaya devam ederdim: “Karşımızda, üstüne yanlışlıkla bir kova boya DÖKÜLMÜŞ gibi duran bir tablo vardı. Bakın ciddiyim, sanki birisi tuvalete koşarken ayağı kovaya takılmış da öyle dökülmüş. Babam, ‘Sanatçının bu eseriyle bize anlatmak istediği şey bir bakıma... insan olmak için sarf edilen çaba,’ dedi. Ben ise karşı çıktım: ‘Ah, gerçekten mi? Bana daha çok RESSAM olmak için sarf edilen çabayı anlatmış gibi geldi!’”

Ve BUM!

Böylece, Cecilia dahil, herkes KATILA KATILA gülererek sandalyeden düşerdi. Konuşamayacak kadar fenalaşır, yerde yuvarlanırken çığlıklar ata ata gülmeye devam ederlerdi.

Sanırım, ne yazık ki, mayamda güldürmek yok. Ama olumlu yönden bakarsak, hiç güldürme yeteneği olmayan üçüncü türe de dahil değilim. Hayır, gerçekten; insanlar zaman zaman zaman esprilerime güler (hangilerine güldüklerini not etmeliyim). Bu yüzden ikinci türe ait olduğuma inanıyorum. Sıkı çalışırsam, öğrenebilirim.

Ve ben, mayasında güldürmek olan birine dönüşmek İSTİYORUM! DÖNÜŞECEĞİM DE! Bunu yapabilirim. Evet, mayamdaki kederlerden kurtulacağım. Emin olduğum bir şey varsa o da kararlı olduğumdur. Bunu babam da kabul ediyor. Gerçi yanlış şeylere odaklandığımı da söylüyor. Ona kalırsa derslere daha çok ağırlık vermeliymişim. Mesela tam şu anda, mutfakta bir ileri bir geri volta atarken kendine şu soruyu soruyor: Acaba kızım yer kabuğu ve ortasındaki çekirdekle ilgili dersine yeterince çalıştı mı? Üzgünüm ama bunlar çok da önemliymiş gibi gelmiyor bana. Hadi ama, hayatımı ne zamandan beri yer kabuğunun katmanlarını bilmeye borçluyum? Ha, diyelim ki öyle: Eee, Google denen bir şey var!

Öte yandan, komik olmak benim için hayati önem taşıyor. Hayır, abartmıyorum. Gerçekten öyle. Aksi halde yaşayamam.

BUNU BİR PALYAÇO MU ÇİZMİŞ NE?

Cecilia Öğretmen, masasının önünde ayakta durmuş, yer kabuğundan bahsediyor. Anlattıklarının son derece ilginç şeyler olduğuna kendini inandırmış olmalı çünkü kendini tam anlamıyla KAPTIRMİŞ gidiyor.

“Yer kabuğunun kalınlığı beş ila yetmiş kilometre arasındadır!”

Hemen yanında duran beyaz projektör perdesine Dünya'nın yapısını anlatan bir çizim yansıtılmış. En içteki bölümde, turuncu ve kırmızı çeşit çeşit katmanların çevrelediği bir tür beyaz çekirdek görülüyor. En dış katmana ise kabuk deniyor. Dünya bu haliyle insanı güldürüyor biraz. Aşırı zıplayan renkli minik toplara benziyor. Bir palyaço tarafından çizilmişse benzeyen bir gezegenin üzerinde yaşadığımızı düşünmek, ne bileyim... Korkutucu.

Hemen durumla ilgili bir espri bulmaya çalışıyorum. “Meyve suyu ile ne harika gider biliyor musunuz? Koca bir avuç dolusu kıtır kıtır yer kabuğu!” Hayır, olmadı. Şu, daha mı komik olur: “YARA KABUĞU!” Bu da olmaz. Herkes

sadece “İyy, iğrenç!” derdi herhalde. İnsanların “İyy!” dediği biri olmayı kim ister?

Yanımda oturan Marzia, öğretmenin dağıttığı kâğıdın arkasına bir şeyler çiziyor. Cecilia dahil herkes ona Marcia diyor. Ama ben ona Marzia diyorum çünkü Marzia, İtalyanca incelik anlamına gelen “grazia” sözcüğü ile kafiye yapıyor. Ve Marzia, tanıdığım en ince insan.

Ne çizdiğini görmek için öne eğiliyorum. Kıvrıkcık sarı bukleleri yanağımı gıdıklıyor. Şapkası, bıyıkları ve tek camından zincir sarkan tuhaf gözlüğüyle bir dedenin yüzüne benzetmiş Dünya’yı. Şu tuhaf gözlüğe ne deniyordu? Tekgöz? Tepegöz? Tepegözlük? Tekgözlük? Bunun gibi bir şey işte. İhtiyarın ağzından çıkan konuşma balonunda *Ben Dünya görmüş insanım* yazıyor.

Gülümsüyorum. Çünkü sahiden komik. Marzia da kıkır kıkır gülüyor. Gıdıklanan bir çocuğununki andıran tatlı mı tatlı bir gülüşü var.

“Aklıma bir şey geldi,” diye fısıldıyorum ona.

“Ne? Ne geldi?” diye mırıldanıyor.

“Komedyen olmak istiyorum. Bir stand-up komedyeni!”

Marzia cevap veremiyor çünkü bir anda dibimizde Cecilia Öğretmen beliriyor.

“Sasha Rein! Marcia Sköld!”

İkimiz de bakışlarımızı ona çeviriyoruz.

Cecilia, bir süre düşündükten sonra, “Bazı bölgelerde yer kabuğunun kalınlığı yalnızca BEŞ KİLOMETREDİR!” diyor. Bir çocuk programı sunucusu gibi gözlerini ve ağzını

kocaman açmış, bize bakıyor. “Sasha! Marcia! Kaç kilometreymiş, söyleyin bakalım?”

“Beş,” diyoruz aynı anda, kuzu kuzu.

Hakkını yemek istemem; öğrencilerini derse dahil etmek istemesi güzel bence. 4. sınıfta Bosse adında bir öğretmeni-miz vardı. Neredeyse tüm ders boyunca masasının arkasında oturur, yüzünde üzgün bir ifadeyle telefonuyla oynamaktan başka bir şey yapmazdı. Bosse'nin öğretim yöntemi rastgele bir konu hakkında film göstermek, “ofisinde unuttuğu kâğıtları bulmaya gitme” bahanesiyle dersten sıvışmak ve dersin sonunda yeniden ortaya çıkmaktan ibaretti. Geçen sonbahardan beri hasta olduğundan yerine Cecilia geldi. Cecilia'yı sevdim aslında. Gerçi sürekli aynı kıyafeti giymesi sınıfta bazılarını (yani Tyra'yı) gıcık ediyor. Gri ya da beyaz tişört, altına da kimilerine göre (yani Tyra'ya göre) üzerine çok dar gelen kot pantolonlar giyiyor. Tyra, bir yandan ağzını aç aça sakız çiğneyip bir yandan da bir parmağına doladığı kumral buklesıyla takıntılı bir şekilde oynarken, hep şu klasik yorumunu yapıyor: “Anlayamıyorum. Doğru beden pantolon bulmak ne kadar zor olabilir? Yoksa kotundan taşan boğum boğum yağların havalı olduğunu mu sanıyor?”

Çok affedersiniz de, öğretmenin giydiği pantolonları kim takar? Poposuyla öğretmiyor ya!

Sözü geçen Tyra sınıf arkadaşlarımdan biri. Gerçi bu ifade aptalca çünkü onu asla arkadaşım olarak görmüyorum. Aslına bakarsanız, tanıdığım pek çok insan için geçerli bu. Öyleyse onu nasıl tanımlamalayım? Sınıf düşmanım

mı? Yok yok, abarttım. Daha tarafsız bir ifade bulmalıyım. Sınıftan biri? Okuldan biri? Sınıfın bir üyesi. İşte bu; Tyra, sınıfın bir üyesi. Biraz daha düşünsem daha iyisini bulurdum da, şimdilik idare eder bu.

Neyse. Babam Cecilia'nın gelişiyile durumun kontrol altına alındığını düşünüyor. Sonuçta Cecilia bizi susturmayı başarıyor. Dürüst olmak gerekirse, Bosse'nin böyle bir becerisi yoktu.

Cecilia elindeki çubukla beyaz perdeye dokununca, Dünya sallanmaya başlıyor. Nisse, yerinde hopluyor.

“Beş kilometre ne kadar eder, bilen var mı?” diye soruyor Cecilia. Ancak hiç kimsenin cevap vermesini beklemeden, “Evet, beş kilometre BEŞ BİN METREYE eşittir, yani, neredeyse burası ile FRUANGEN arası kadar!” diyor.

Fruangen'in tam olarak nerede olduğunu anlamış değilim ama neyse. Sınıf arkadaşlarım, daha doğrusu sınıf üyeleri, ona büyülenmiş gibi bakıyorlar. Cecilia'nın böyle bir etkisi var.

“Yer kabuğunun hemen altındaki katman olan manto BİNLERCE DERECE sıcaklığa sahip! Düşünsenize; burada, ayaklarımızdan çok da uzakta olmayan bir yerlerde, binlerce derece sıcaklıkta sıvı bir kütle bulunuyor!”

Crocs'larını yere vuruyor. Hepimiz bakışlarımızı istem-sizce bej rengi muşamba zemine çeviriyoruz.

“KAÇ DERECE, Nisse?” Cecilia elindeki çubuğu Nisse'ye doğrultuyor. Bu haliyle, rakibini düelloya davet eden eskrimcilere benziyor.

Tek sorun Nisse'nin kılıcının olmaması. Hatta, görünen o ki, cevabı da yok. "Hımm... Çok sıcak?" diyor kararsızca.

"Evet! BİNLERCE derece, yani çok sıcak."

Cecilia bir anlığına perdeye doğru dönünce Marzia bana bir kâğıt parçası uzatıyor. Üzerine küçük bir surat çizmiş ve *Muhteşem bir komedyen olacaksın* yazmış.

Bu beni mutlu ediyor. Haklı olmasını umuyorum.

Bakışlarımı pencereye doğru çevirip camın ardındaki ağacı inceliyorum. Çıplak ve zayıf dalları ince bir kar tabakası ile örtülü. Saçma sapan yer kabuğundan başka düşünecek daha önemli şeylerim var. Eğer matrak ve eğlenceli biri olmak istiyorsam işime odaklanmalı, sıkı ve sistemli çalışmalıyım. İnsanları gerçekten neler güldürüyor? Espriler ve fıkralar icat etmek için başıma gelen komik olaylardan yararlanabilirim.

Önümdeki, Dünya'nın katmanlarını gösteren çizime bakıyorum. Kâğıdı ters çevirip şunları yazıyorum:

EĞLENCELİ/SİNİR BOZUCU ŞEYLER

Marzia'nın, bazı adamların kocaman hamster sakalı bırakmasının sebebini sorması, benim "Ne saçmalıyorsun?" demem ve aslında HIPSTER sakalını kastetmiş olduğunu anlamamız.

Kulaklık kablolarının birbirine dolanması.

Televizyon izlerken hiç durmadan konuşup duranlar.

“Şu kim? Bu ne iş yapıyor? Şimdi nereye gidiyorlar?”
Bir sus ya! Filmi izlersen anlayacaksın!

İnsanların sosyal medyada yaptığı her şey. Örneğin çok havalı çıktıkları fotoğrafları paylaşan, sonra da insanlara sadece çok güzel olduklarını söylettirmek için çirkiniz diye yakınanlar (Mesela Tyra). Ya da #anlamsız#şeyler#etiketleyenler. Ya da ciddi anlamda “derin” durumlar paylaşanlar. Mesela: “Şu an o kadar mutsuzum ki. Mümkün değil, kimse anlayamaz beni...” Biri endişeyle sorar: “Canım, iyi misin? Neyin var?” Öbürü cevap verir: “Yok bir şey. Şu an konuşmak istemiyorum.” HAH! NE DİYE YAZIYORSUN O ZAMAN?” (İşte bu yüzden BÜTÜN sosyal medya hesaplarımı sildim. Yani, YouTube dışında. Aa, bu arada, yeni komedyen videoları bulmalıyım!)

Babamın odama gelip bir şeyler anlatıp benim “Hı hı, evet, tabii tabii,” dememden sonra kapıyı kapatmadan çıkması ve benim arkasından “Kapıyı kapat!” diye bağırarak zorunda kalmam ve onun geri dönüp kapıyı ARALIK BIRAKMAKLA yetinmesi. “OOOOOOF! HİÇ BENİ DİNLİYOR MUSUN?!”

Annemin...

•

Cümleyi yarıda kesiyorum. Kalemimi kâğıttan uzaklaştırıyorum. Şöyle yazacaktım: *Annemin, keyifsiz olduğunda ve onunla Almanca konuşmamı istediğinde ve ben bunu yapmadığımda bana cevap bile vermemesi.*

Evet, yazmayı düşündüğüm şey buydu. Ama yazmıyorum çünkü artık bunu sinir bozucu bulmuyorum. Keşke annem hâlâ sinirlerimi zıplatabilseydi. Keşke hâlâ ona kızabilseydim; bunu o kadar *çok* istiyorum ki, yüreğim parçalanacak gibi oluyor. Almancamın berbatlığına rağmen bütün gün Almanca konuşurdum. Onu geri getireceğini bilsem sadece Almanca konuşurdum. *Ich würde immer Deutsch sprechen.* Hep Almanca konuşurdum.

Onun öldüğünü unuttuğum anlar oluyor. Şu anda olduğu gibi. Annem yazabildiğim birkaç saniyede olduğu gibi.

Neyse ki sürekli onu düşünmüyorum. Ama aklıma geldiğinde, karanlık beni yutacakmış gibi hissediyorum. Bu karanlık, her yönden sınırsızca genişleyen dipsiz bir kuyuya benziyor ve ben, kalbime ait parçaların kuyudan içeri düştüğü duygusuna kapılıyorum. Düşüyorlar ve yitip gidiyorlar. Acaba kalbim bir daha eskisi gibi tek parça olabilecek mi? Kim bilir.

Yazdığım kelimeleri siliyorum. *Annem* kelimesini siliyorum.

Silgiyi o kadar sert bastırıyorum ki kâğıt yırtılıyor.